

To tredjedeler: Forby nynazisme

Affkopastell 30.12.1981

To tredjedeler av den norske befolkning mener det vil være riktig å forby partier og organisasjoner som ligner på Nasjonal Samling. Dette fremgår av en opinionsundersøkelse som Aftenposten i samarbeide med amanuensis Stein Ugelvik Larsen ny-

lig har utarbeidet. Undersøkelsen ble gjennomført av Norsk Opinionsinstitutt i mai i år, og de to første artiklene som presenterte resultater fra undersøkelsen sto i Aftenposten igår og tirsdag.

Ved freds slutningen 8. mai 1945 trådte forbudet mot Nasjonal Samling direkte i kraft, slik som det hadde vært forberedt gjennom den provisoriske landssviknordningen fra London under krigen. Dette forbudet står fremdeles ved lag og må vel også antas å gjelde for nye partier som er en tro kopi av det gamle NS-partiet. Noe nytt forbud trengs ikke for å iverksette f.eks. politiskaksjoner. Fra intervjuundersøkelsen ser man også at et slikt forbud har sikker støtte i befolkningen. Ser vi på tvers av intervjuutvalget, finner vi at det er de eldste som er mest innstilt på forbud; 73%

av dem over 60 år mener det er riktig å forby partier og organisasjoner som ligner på NS. I forhold til bosted ser man at bare 55% av Oslo-folk holder på forbud, mot 72% i Trøndelag/Nord-Norge. Man finner videre at blant dem med lavest inntekt er 72% tilhengere av forbud mot bare 57% av dem i høyeste inntektsgrupper. Blant personer med foraktelig partisympati ser vi at Arbeiderpartisympatiserer har størst andel forbudstilhengere (73%) mot 55% hos Venstre og 57% hos Høyre-sympatiserer. Flertallet er altså klart innstilt på forbud. I intervjuundersøkelsen ble

folk også spurt om de trodde det er noen forbindelse mellom dagens nynazisme og de gamle nazistene. 68% mente forbindelsen er der og bare 20% mente nei. Her er det vel både Hadelandsmordene og Kyvik-saken man har hatt i tankene, men fra utlandet har man også fått mange reportasjer som kan gi anledning om en slik forbindelse sesilje bakover.

Blant de intervjuede finner man at de yngste har størst andel som mener det er forbindelse. Blant dem som bor i Trøndelag, Nord-Norge og Sør- og Vestlandet er det flere som mener det er forbindelse, enn dem som bor i Oslo-området og resten av Østlandet, det området der nettopp de norske eksemplene på nynazisme i praksis har slått karest ut. Der er liten forskjell mellom personer med ulik inntekt, nesten ingen forskjell mellom menn og kvinner, men 10% flere i by enn i spredte bygde strøk mener det er forbindelse bakover mellom nynazisme og tidligere NS. Det er overraskende stor forskjell etter partisympati: 74% av SV-sympatiserer mener at det er forbindelse mot 57% blant Senterpartisympatiserer (men det er også størst andel som ikke har svart). Det er blant Venstre-sympatiserer at andelen som ikke tror på forbindelse bakover, er størst. Resultatene peker altså på at den informasjon som har vært bragt frem i media kan ha bidratt til å gi et klart inntrykk av tilknytning mellom tidligere NS og norsk nynazisme. Svarene på spørsmålet om forbud tyder også på det samme, og det ligger vel en klar logikk i at man ønsker forbud når man tror på denne forbindelsen. Sporene skremmer.

nazistisk parti i Norge som kan tenkes å få politisk makt og innflydelse. Men meningene er delte: særlig stor forskjell ser man etter partisympati. Blant de som sympatiserer med Kr.F., SV og Venstre ser vi at det er et flertall som tror at en ny nazistisk bevegelse skal kunne få politisk makt i fremtiden.

Blant Senterpartisympatiserer ligger andelen som tror og andelen som ikke tror på nynazismens muligheter i fremtiden nesten likt, mens Arbeiderpartisympatiserer og Høyre-sympatiserer har langt størst overvekt av dem som ikke tror på mulighetene for politisk makt og innflydelse. Det er ikke lett å svare på om den relativt høye prosentandelen som svarer at de tror på nynazismens mulig-

heter i fremtiden, gir et reelt uttrykk for frykt i den norske befolkning for at forsøk på nazistisk «nyordning» igjen skal få utfolde seg hos oss, vurderinger som kommer frem i intervjuundersøkelser kan være enkle «overflateholdninger», som ikke behøver å bety noen dypere følelse eller opplevelse overfor det som stes. En såpass høy prosent som tror på nynazismens fremtidsmuligheter kan også være en refleks av en almindelig «forskringsholdning» om at man ikke nødvendigvis tror på snarlige muligheter, men at man bør være på vakt. Det var vel også de færreste av dem som levde i 1930-årene som virkelig trodde at NS etter 1940 kunne manstre over 50 000 medlemmer. *En så høy prosent vil. Hvor mange vil da tilhengere? 10 x 2.*

Spørsmål og svar

Er det riktig idag å forby partier og organisasjoner som ligner

på Nasjonal Samling?

	Kjønn		Alder			Politisk sympati								Andre
	Tot.	mann	kvinn.	under 30 år	30-59 år	over 60 år	A	H	F	SV	V	S		
Ja	65	66	64	65	60	73	73	67	83	64	55	67	75	
Nei	22	23	20	22	26	14	14	33	23	18	16	12	19	
Ikke svar/andre svar	13	10	16	13	14	12	13	10	11	18	10	17	12	
Sum	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
Basis	1005	503	502	310	452	242	324	285	72	59	43	70	24	

Spørsmål 2: Det har vært diskutert om det kan være en forbindelse mellom de hendelser i Norge som i den senere tid i avisene blir omtalt som nynazisme,

og partiet Nasjonal Samling. Tror De at det er noen slik forbindelse mellom dagens nynazisme og de gamle nazistene?

	Kjønn		Alder			Politisk sympati								Andre
	Tot.	mann	kvinn.	under 30 år	30-59 år	over 60 år	A	H	F	SV	V	S		
Ja	68	68	67	72	66	64	71	66	62	74	64	57	71	
Nei	20	22	17	16	21	21	17	24	22	18	26	20	24	
Ikke svar/andre svar	13	10	13	12	12	16	11	10	15	8	10	24	4	
Sum	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
Basis	1005	503	502	310	452	242	324	285	72	59	43	70	24	

Spørsmål 3: Tror De at det er noen mulighet for at vi i fremtiden skal kunne få en ny nazistisk bevegelse eller et nazistisk parti i Norge som kan tenkes å få politisk makt og betydning?

tisk bevegelse eller et nazistisk parti i Norge som kan tenkes å få politisk makt og betydning?

	Kjønn		Alder			Politisk sympati								Andre
	Tot.	mann	kvinn.	under 30 år	30-59 år	over 60 år	A	H	F	SV	V	S		
Ja	35	35	35	37	35	33	26	35	49	51	53	37	28	
Nei	53	56	50	52	54	51	62	53	37	37	44	39	68	
Ikke svar/andre svar	13	9	15	12	10	16	12	6	15	13	3	25	4	
Sum	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
Basis	1005	503	502	310	452	242	324	285	72	59	43	70	24	

Tvil om mulighetene fremover

Det er tydelig at det i de senere år har vært en voksende interesse for vår nverre historie. Interessen for hva nazismen sto for og hvem som var nazister har sikkert også øket etter TV-serien «I solkorsets tegn» som ble sendt tidlig i vår. Men betyr interesse for nazisme at man tror på nazismens muligheter i vår tid, selv etter en så solid fordømmelse og et så omfangsrikt rettsoppgjør mot tidligere nazister som vi har hatt i Norge? 63%, vel halvparten av de spurte, svarer at de ikke tror at «det er noen mulighet for at vi i fremtiden skal kunne få en ny nazistisk bevegelse eller et